

Zdravotní postižení neznamená konec aktivního života

Mgr. Martin Hanibal

Sociálně-právní poradna* při Centru pro demyelinizační onemocnění, Neurologická klinika 1. LF UK a VFN

Možnosti pro osoby se zdravotním postižením v ČR, co umožňuje náš sociální a zdravotní systém. Rady a možnosti.

Klíčová slova: zdravotní postižení, zaměstnání, sociální a zdravotní systém, úřad práce, zdravotní pojišťovna, lázně a rehabilitace.

Disability is not the end of active life

Opportunities for people with disabilities in the Czech Republic, what enables our social and health systems, advice and options.

Key words: disability, employment, social and health systems, labor office, health insurance, spa and rehabilitation.

Zdravotní postižení neznamená konec aktivního života

Vážení čtenáři, rád bych se s vámi podělil o mé zkušenosti se zdravotním postižením, konkrétně s roztroušenou sklerózou (RS), kterou jsem diagnostikován přes 20 let. Tyto zkušenosti se mohou uplatnit při většině zdravotních postižení a upozorní vás na možnosti našeho sociálního a zdravotního systému, ale i další rady.

Roztroušená skleróza se může projevat tak, že se postupně či naráz zhoršuje hybnost nemocného. Nemoc se projevuje u každého jiným způsobem, u někoho dochází ke zhoršování zdravotního stavu postupně, u jiných se objevují ataky onemocnění, kdy je pacient velmi omezen v běžném i pracovním životě, stav však není trvalý, po odeznění ataky se zdravotní stav může vrátit do stavu před touto atakou. S těmito projevy onemocnění je třeba počítat a pacienta s RS na tuto situaci předem upozornit a připravit.

Pacienti s RS mají dříve či později problémy v zaměstnání. Pracovní výkon nejvíce omezují problémy s hybností, problémy s únavou, neseoustředěním a snížením psychické odolnosti. Zaměstnanec s RS se často práce předčasně vzdá, nebo je zaměstnavatelem dotlačen k po-

dání výpovědi dohodou a nezbyvá mu nic jiného, než si požádat o invalidní důchod.

O nároku na důchod, jeho výši a výplatě rozhoduje Česká správa sociálního zabezpečení s výjimkou případů, kdy jsou příslušné k rozhodování orgány sociálního zabezpečení ministerstev obrany, vnitra a spravedlnosti (v případě příslušníků ozbrojených sil a sborů).

Pokud u pacienta s RS dojde z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu k poklesu jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %, je možné požádat o přiznání invalidního důchodu. Pojištěnci (osobě, která je nebo byla účastna důchodového pojištění) může být přiznán invalidní důchod podle výše poklesu jeho pracovní schopnosti ve třech stupních. Žádosti o přiznání invalidního důchodu sepisuje s občany okresní správa sociálního zabezpečení příslušná podle místa trvalého pobytu občana nebo místa hlášeného pobytu v ČR, pokud je žadatelem cizinec.

V této situaci je také vhodné využít některé z možností, které nabízí Úřad práce ČR. Lidem se zdravotním postižením se poskytuje zvýšená ochrana na trhu práce. Jedná se především o tzv. pracovní rehabilitaci, což je vlastně souvislá čin-

nost zaměřená na získání a udržení vhodného zaměstnání. Úřad práce (ÚP) na základě žádosti osoby se zdravotním postižením (OZP) hradí náklady s ní spojené. Podobné je to i s přípravou na práci, kdy na základě žádosti a písemné dohody s ÚP ČR je prováděno zapracování OZP na vhodné pracovní místo (někdy i s podporou asistenta). Další možností jsou specializované rekvalifikační kurzy. Na základě písemné dohody zaměstnavatele s Úřadem práce ČR je možné zřídit chráněné pracovní místo. Na zřízení chráněného pracovního místa poskytuje Úřad práce zaměstnavateli příspěvek. Chráněné pracovní místo musí být obsazeno po dobu 3 let.

Pro OZP je též určeno několik dávek. Jedná se např. o příspěvek na mobilitu, příspěvek na zvláštní pomůcku a dále pak průkaz osoby se zdravotním postižením. Žádosti o tyto dávky a o průkaz OZP se podávají na Úřadu práce ČR na předepsaných formulářích, a to vždy na příslušném kontaktním pracovišti Úřadu práce ČR podle místa trvalého pobytu žadatele.

Pro účely sociálního zabezpečení vypracovávají posudky o zdravotním stavu ve vymezeném rozsahu okresní správy sociálního zabezpečení (dále jen „OSSZ“), Česká správa

KORESPONDENČNÍ ADRESA AUTORA: Mgr. Martin Hanibal, socialnepravniportal@email.cz
Sociálně-právní poradna při Centru pro demyelinizační onemocnění
Neurologická klinika 1. LF UK a VFN, Karlovo nám. 32, 128 08 Praha 2

Cit. zkr: Med. praxi 2016; 13(1): 47–48
Článek přijat redakcí: 5. 2. 2016
Článek přijat k publikaci: 10. 2. 2016

Obr. 1. Lyžařský kurz MONOSKI – Jánské Lázně 2011

sociálního zabezpečení (dále jen „ČSSZ“) a posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“). Z tohoto pravidla existují některé výjimky, zejména v systému nemocenského pojištění, kde posuzování (např. dočasné pracovní neschopnosti) náleží ošetřujícím lékařům, jejichž činnost je lékaři OSSZ kontrolována.

Další dávkou, o kterou je možné požádat na Úřadu práce ČR, je příspěvek na péči. Tato dávka se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby. Tímto příspěvkem se stát podílí na zajištění sociálních služeb nebo jiných forem pomoci podle zákona o sociálních službách při zvládnutí základních životních potřeb. Příspěvek se poskytuje v různých výších, a to podle přiznaného stupně závislosti. Podmínkou

je vždy dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, díky kterému není osoba schopna zvládat základní životní potřeby a vyžaduje tak každodenní pomoc nebo dohled jiné fyzické osoby.

Roztroušená skleróza může mít velký vliv na kvalitu života pacienta. V každém případě však velmi záleží na osobním přístupu každého z pacientů. Každý nese odpovědnost za svůj život a i pacient s RS by tak ke svému životu měl přistupovat. Je jen na něm, zda se pokusí s nemocí bojovat, bude aktivní a s využitím všech možností a výhod se postaví nepřízní osudu. Nejdůležitější je pozitivní přístup k životu a udržení si dobré duševní kondice. Společně pak s pravidelným intenzivním rehabilitačním plánem je možné udržet si přiměřený životní standard, co se týče osobního i profesního živo-

ta. Zdravotní či kompenzační pomůcky mohou výrazně pomoci samostatnosti pacienta s RS nebo výrazně ulehčit práci pečujícím osobám.

To, že lázeňskou léčebně rehabilitační péči doporučuje pacientovi jeho ošetřující lékař, v praxi znamená, že ji zpravidla doporučuje odborník-specialista pro jednotlivé druhy onemocnění tak, jak je uvedeno u jednotlivých indikací. Doporučení, minimálně v rozsahu odborného nálezu, pro který se doporučuje lázeňská léčebně rehabilitační léčba, může být uvedeno buď přímo na návrhu v části lékařská zpráva, nebo může být vystaveno i na zvláštním tiskopisu (výměnný list).

Je možné i nadále, případně s mírným omezením pěstovat koníčky. Je možné studovat, některé soukromé vysoké školy poskytují stipendia a speciální studijní programy pro OZP. Vzdělávací kurzy pro osoby se zdravotním postižením nabízí poměrně velké množství neziskových organizací. Tyto kurzy mají různá zaměření a jsou spolufinancovány z evropského sociálního fondu.

Medicína velmi rychle postupuje vpřed a je třeba být aktivní, snažit se udržet v co možná nejlepší kondici a být tak připraven na případnou novou léčbu. Pro podrobnější informace doporučuji navštívit - www.mpsv.cz, webové stránky své zdravotní pojišťovny, www.nrzp.cz a v neposlední řadě své pacientské organizace.

*Základní sociálně-právní poradenství - poskytování potřebných informací o možnostech řešení nepříznivé sociální situace nebo o způsobech jejího předcházení.